

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

V případě §u 453. odstavec druhý, c. ř. s. jest jednati bez dalšího nadále dle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných, aniž by bylo třeba zvláštního usnesení soudního. Stačí pouhé zjištění v protokolu, že se nadále jedná dle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných.

Ministerstvo spravedlnosti sdělilo dopisem ze dne 12. dubna 1924 předsednictvu Nejvyššího soudu:

Ze zpráv o prohlídkách soudů zjistilo ministerstvo spravedlnosti, že není jednotného nazírání na to, zdali a kdy v případě, že došlo ku převedení řádného řízení do řízení o věcech nepatrných, jest nutno, vydati zvláštní usnesení o této změně, zdali má usnesení to býti doručeno stranám, nebo lze-li provést převod do řízení bagatelního poukým zjištěním v protokole.

Ministerstvo spravedlnosti vyžádalo si proto dobrá zdání presidií vrchních zemských soudů v Praze a Brně.

Presidium vrchního zemského soudu v Brně zaujalo ve věci této stanovisko následující:

Nastane-li za ústního jednání před okresním soudem změna co do výše nebo ceny předmětu sporu v takové míře, že jest očividno a tedy také pro obě strany zcela nesporno, že má nastati změna způsobu řízení, není závady proti tomu, aby soudce nevydáváje zvláštního usnesení, ihned převedl jednání do příslušného řízení, protože zde není odporujících si návrhů stran, o nichž by bylo soudu rozhodovati. Doporučuje se však, aby přechod do bagatelního řízení byl v protokole vyznačen, poněvadž má pro další protokolování i pro práva sporných stran veliký význam.

Nastane-li však mezi stranami spor o to, je-li změna takového rázu, aby měla naznačený účinek, rozhodne soudce usnesením. Usnesení toto, které jest povahy řízení upravující (§ 425, 2. odst. c. ř. s.) mělo by býti stranám doručeno, když se toho výslovně nevzdají (§ 426 c. ř. s.). Předpisy o řízení bagatelním pro toto usnesení dosud neplatí, poněvadž se jedná teprve o rozhodnutí, má-li býti řádné řízení přeměněno v bagatelní. V případě, když zavede soud řízení bagatelní bez formálního usnesení, mají strany právo to vytýkati podle § 196 c. ř. s.

Presidium vrchního zemského soudu v Praze prohlásilo, že s tímto názorem bez výhrady souhlasiti nemůže. Soud nerozhoduje totiž vlastně o tom, jakých předpisů má býti na další

řízení použito, poněvadž dle § 448 c. ř. s. m u s í býti jednáno podle výjimečných předpisů §§ 450 a 453, jakmile hodnota sporu nebo částka, kterou žalobce je ochoten ze předmět sporu přijmouti, nepřesahuje předepsanou hranici. Nezávisí to naprosto na vůli stran nebo rozhodnutí soudu a nemůže tedy soud o této otázce rozhodovati.

Předmětem rozhodnutí soudního může býti jedině hodnota sporu. O té může a musí soud rozhodnouti, je-li sporna, hledíc ke kategorickému předpisu § 448 a 453 c. ř. s. a k tomu, že § 60 J. N. v posl. odst. výslovně udání žalobcovy činí závazným jen pro otázku příslušnosti, až na výjimku před tím stanovenou, nikoli tedy pro způsob řízení nebo obsazení soudu.

Není-li o výši hodnoty předmětu sporného vůbec pochybností nebo sporu, nebo nabídne-li se žalobce přijmouti za předmět sporu částku nejvýše 300 Kč. není třeba, aby se soud usnášel o způsobu řízení a může pokračovati podle předpisů o věcech nepatrných. Stačí jen konstatovati nespornou hodnotu sporu v protokole a není ani třeba vyznačovati, že se bude jednat podle §§ 450—453, poněvadž to je zákonem předepsáno a i kdyby soud nedopatřením jednal jinak, nemůže to míti na další postup, zejména na řízení opravné vlivu (§ 501 c. ř. s.).

Je-li však hodnota sporu sporná, rozhodne soud o ní usnesením, které může býti bráno v odpor i samostatným prostředkem opravným, poněvadž zákon nepředpisuje opak (§ 514 c. ř. s.) a musí tedy podle § 426 c. ř. s. býti doručeno stranám, nevzdají-li se toho. Předpis § 517 c. ř. s. tu ovšem piatiti nemůže, jak uvádí i presidum vrchního zemského soudu v Brně. Soud o sporné otázce rozhodnouti musí a jest tedy nemyslitelno, že by zavedl řízení bagatelní bez takového rozhodnutí. Kdyby nerozhodl, jest na stranách, aby na tom trvaly, právě jako na protokolování a doručení usnesení. Kdyby to soud odepřel, musí usnesení na žádost stran jim doručiti a mají proti tomu rekurs. I kdyby však strana bez výtky do dalšího řízení se pustila, neztrácí tím opravného prostředku podle § 196 c. ř. s., poněvadž přípustnost nebo nepřípustnost řízení není závislou na vůli stran (§ 196 odst. 2) a může tedy usnesení soudu o hodnotě sporu vždy býti bráno v odpor, ovšem v mezích § 521 c. ř. s.

Vzhledem k této nejednotnosti stanovisek obou vrchních zemských soudů a k tomu, že věc týká se rozhodování soudního, žádá ministerstvo spravedlnosti, aby presidium nejvyššího soudu otázku tu předložilo plenárnímu senátu k rozhodnutí.

Plenární senát zodpověděl předloženou mu otázku, jak v právní větě uvedeno.

D ů v o d y: Dotaz ministerstva spravedlnosti, předložený plenárnímu senátu, zní pouze v ten smysl, zda-li a kdy v případě, že došlo ku převedení řádného řízení do řízení o věcech nepatrných, jest nutno, vydati zvláštní usnesení o této změně, zdali má usnesení to býti doručeno stranám, nebo lze-li provést převod do řízení bagatelního pouhým zjištěním v protokole. Obmezil se proto plenární senát pouze na řešení této otázky, aniž by se zabýval ostatními otázkami, s řešením předložené otázky souvisejícími.

Dlužno tu vycházeti ze zcela jasného doslovu § 453, odstavec druhý c. ř. s., jenž vyjadřuje se v ten rozum, že »snížili se následkem obmezení žádosti v žalobě u okresního soudu podané výše nebo cena předmětu sporu na hranici v § 448 uvedenou nebo pod tuto hranici, jest tuto právní věc od tohoto okamžiku projednávat a rozhodnouti podle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných«. Lze stranou ponechat otázku vhodnosti tohoto zákonného ustanovení (zavedeného čl. VI. čís. 26 novely o úlevách soudů, cís. nařízení za dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák.), jímž se děje průlom do soustavy platného civilního řádu soudního. Přes jeho jasný doslov, jakoukoliv pochybnost vylučující, nelze přejíti.

Pochybnosti, vzniklé snad v tom směru, zda dlužno postupovati jinak, je-li žalobní žádání vyjádřeno v penězích (nabízeli se žalobce přijati za jiné plnění peněžité obnos), jinak pak, domáháno-li se žalobou plnění jinakého, jsou rozptýleny doslovem § 453, odstavec druhý, c. ř. s. (»výše nebo cena předmětu sporu«) a proto dlužno řešiti spornou otázku pro všechny případy jednolitě.

Z doslovu § 453 (2) c. ř. s. vyplývá, že přechod do řízení bagatelního nastává ve všech případech s á m s e b o u, že není třeba zvláštního úkonu soudce, by přechod teprve byl uskutečněn (»jest tuto právní věc od tohoto okamžiku projednávat a rozhodnouti podle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných«). Nemá proto soudce v tom směru činiti zvláštní usnesení, nýbrž stačí, by k vůli odstranění případných pochyb bylo v protokolu zjištěno, že se na dále jedná dle předpisů o řízení ve věcech nepatrných.

Viz též Neumann: Komentář, III. vydání, str. 1348.

Literatura přednovelová, zabývající se ovšem pouze obdobným případem § 453, odstavec p r v ý, c. ř. s., není jednotna.

Tak Ott v »Soustavném úvodu«, díl II. str. 306, předpokládá usnesení; Fürstl »Zivilprozeßgesetze«, str. 666, výslovně požaduje usnesení, maje za to, že změna řízení se usnesením teprve zavádí. Správně praví Trutter: »Das österr. Zivilprozeßrecht« str. 468, že odchylky (roz. řízení ve věcech nepatrných) na dále neplatí. Neumann praví, že řízení ve věcech nepatrných přechází (nikoliv převádí se) v řízení řádné.

Dospěv z doslovu zákona k názoru, že není na místě vydati tu zvláštní usnesení, pokládal plenární senát zbytečným, zabývá se otázkou doručení jeho po případě i opravných prostředků do něho. Rovněž pokládal za zbytečno zabývat se otázkou, jak dlužno postupovati, stala-li se spornou hodnota sporu a co zaříditi v tom případě, neocení-li žalobce obmezené žalobní žádání, neb v těchto směrech dotaz ministerstva odpovědi nežadá, předpokládaje, že došlo již ku přechodu řádného řízení do řízení ve věcech nepatrných.

Plenární usnesení z dne 1. července 1924, čís. pres. 510-24.

Kdy ručí vypůjčitel za náhodnou zkázu vypůjčené věci? Prohlášení třetí osoby, učiněné pod prvním dojmem nehody, že „škody zaplatí“, není platným závazkem dle § 1347 o. z., ježto schází předpoklady §u 869 o. z.

Žalobce A. H. půjčil žalovanému, svému sousedovi, V. P. koně s povozem, aby si odvezl kámen, dal mu svého učně, aby u vozu postál v případě potřeby a uvedl při tom, že »kůň je mladý, že se ničeho nebojí ani aufáku, že však pro všechno, kdyby potkali automobil a cesta byla úzká, aby se vyhnuli do polí«. Na silnici potkali se pak s nákladním autem a v momentu, kdy se míjeli, vzdula se plachta na autu, kůň se lekl, skočil na kliku auta a zabil se. Povoz neřídil žalovaný, nýbrž učně žalobcův. Po nehodě matka žalovaného, spolužalovaná A. P.-vá, prohlásila, »ať jen žalobcova matka nepláče, že oni jim (H-ovým) koně zaplatí, třeba tři takové«.

Žalobu o zaplacení náhrady škody soud I. stolice zamítl a uvedl v důvodech: Podle § 978 a 979 o. z. ve spojení s § 965 o. z., na nějž se § 979 o. z. odvolává, ručí vypůjčitel za zkázu věci vypůjčené jen, když škodu přímo zavínil, za náhodu však jen, když předmětu užíval jinak než byl oprávněn, když dovolil třetí osobě užívání věci a konečně když ji nevrátil v čas. V daném případě žalovaný užíval koně dle úmluvy k dovozu kamene.